

DRIFTSPLAN FOR ISTEREN 2009 – 2017

Vedtatt i årsmøte 25.4.2009

Innhold

- 1: Planens status og formål**
- 2: Områdebeskrivelse**
- 3: Fiskeribiologiske forhold**
- 4: Kultiveringstiltak**
- 5: Informasjon og tilrettelegging**

1. Planens status og formål

1.1 Status (hjemmel)

Lov om laksefisk og innlandsfisk av 15. mai 1992 ("Innlandsfiskeloven") inneholder bestemmelser om driftsplanlegging. Det heter i § 25: "...Når det finnes hensiktsmessig, skal det utarbeides driftsplaner for et vassdrag eller et fiskeområde. Driftsplanen bør inneholde oversikt over fiskeressursene i det aktuelle området med forslag til kultiverings- og utnyttelsesplan. Videre bør den inneholde forslag om det innbyrdes forhold og størrelsen av fiskerettighetene i vassdraget, om organisering av fiskeressursene, om bortleie eller salg av fiskekort, mengde av fisk som skal taes opp, om redskapsbruk, om minstemål, fredningstider og økonomiske forhold ved tiltaket. Driftsplanen utarbeides av fiskerettshaverne, om nødvendig med bistand fra fiskeforvaltningen. Bestemmelsen om flertallsvedtak i annet ledd gjelder tilsvarende. Om nødvendig kan departementet utarbeide driftsplan på eget initiativ..."

Generelt så kan det sies at myndighetene gjennom Lov om laksefisk og innlandsfisk gir fiskerettshaverne et stort ansvar for fiskeforvaltningen. Rettighetshaverne har både rettighetene og pliktene. En driftsplan som er utarbeidet i henhold til § 25 vil være bindende for fiskerettshaverne.

Denne driftsplanen er utarbeidet i henhold til Lov om laksefisk og innlandsfisk § 25, og vil dermed være bindende for alle rettighetshavere i Isteren.

1.2 Formål

I lov av 15. mai 1992 om laksefisk og innlandsfisk m.v., § 1 heter det: "Lovens formål er å sikre at naturlige bestander av anadrome laksefisk, innlandsfisk og deres leveområder samt andre ferskvannsorganismer forvaltes slik at **naturens mangfold og produktivitet bevares**. Innenfor disse rammer skal loven gi grunnlag for utvikling av bestandene med sikte på å økt avkastning til beste for rettighetshavere og fritidsfiskere".

Ordlyden i § 1 hva angår innlandsfisk og deres leveområder samt andre ferskvannsorganismer, inntas med dette som beskrivelse av formålet for driftsplan 2009 – 2017 for Isteren. Det er samtidig et formål at naturens mangfold og produktivitet bevares også i forhold til annet dyreliv ved Isteren.

En driftsplan bør være enkel og kortfattet med oversiktlige mål og virkemidler. En slik plan vil være mer hensiktsmessig enn store utredninger, og vil forhåpentligvis bli mer lest og brukt.

2. Områdebeskrivelse

Isteren har fra gammelt av vært kjent for et betydelig fiske. I Isteren finnes en allsidig sammensatt fiskebestand som i hovedsak har vært en naturgitt ressurs, og hvor utøvelsen av fisket har vært det dominerende kulturtiltaket.

Det er ikke gjort vesentlige tekniske inngrep i sjøen og området bærer preg av villmark. Området ble lett tilgjengelig etter at det kom vei langs vestsida av sjøen på 1960-tallet. Disse forhold gir gode muligheter for de som ønsker fiskeopplevelser i lite berørt natur, men dette gjør også området sårbart.

Fisket har interesse både for fiskerettshaverne og de som kjøper fiskekort, i hovedsak sportsfiske. Isteren har en betydelig rolle som fiskevann i Femund- / Trysilvassdraget. Mange gir uttrykk for at det er spesielle kvaliteter ved det fisket som tilbys, både knyttet til mulighetene for stor fisk av mange slag og den spesielle naturen som Isteren er en del av. Fylkesmannen har uttalt at Isteren kan regnes som ”vassdragets perle”. Sett i forhold til at vassdraget har 457 registrerte sjøer, kan et slikt utsagn gi grunnlag til ettertanke. Det kan også være grunn til å merke seg at Isteren har oppnådd sin status på grunnlag av *naturens mangfold og produktivitet*. Sjøen synes å være i god økologisk balanse uten andre inngrep enn selve fisket.

Isteren er oppdelt i fjorder og vikar og det finnes ca 50 større og mindre holmer. Isteren har med dette en *småskalatopografi* som er enestående i Sør – Skandinavia. Nordre del av Isteren er innlemmet i ”Bjønneberga og Isteren naturreservat” og har et rikt fugleliv med flere sjeldne arter. Tilløpselva Sømåa har et stort våtmarksområde mot Isteren, et område som regnes som et verdifullt naturområde, både i forhold til landskap og dyreliv. Etter initiativ fra ”Isterengruppa” i Naturvernforbundet, Hedmark, er det utarbeidet en rapport om fuglelivet i nordre del av Isteren.

I kommuneplanen for Engerdal (1999 – 2010) er det spesielt påpekt at Isteren har store naturkvaliteter, og at det er knyttet store naturverninteresser til området. Det framgår av planen at det ved Isteren og nedre del av Sømåa skal legges til grunn en restriktiv holdning til spredt bebyggelse m.v. Det synes som avklart at ingen andre enn fiskerettshaverne får tillatelse til å bygge buer ved Isteren. Dette vil være med på å forsterke villmarkspreget i området og styrker fisket som attraktivt / eksklusivt, samtidig som fiskerettshavernes buer også får en økt verdi.

3. Fiskeribiologiske forhold

(Beskrivelsen er i hovedsak hentet fra Fylkesmannens driftsplanarbeid.)

Isteren er en stor og forholdsvis grunn innsjø med en godt utviklet strandlinje. (28,97 km², gjennomsnittsdypde 7,4 m, største målte dypde er 32 m.)

Isteren er fiskerik med en rekke ulike fiskearter. Siken er den dominerende arten. Det finnes tre typer sik, hvor den småvokste *siksilda* er den mest tallrike. (Qvenild 1981). Den er planktonspiser og finnes både i strandsonen og ute i de fri vannmasser. *Grunnsiken* kan bli storvokst, opptil flere kilo. Den er vanlig forekommende i strandsonen. En mellomtype, *strømsiken*, går opp i Gløta for å gyte.

Garn- og notfiske etter sik har vært svært aktivt, og var en livsnødvendighet for bygdene rundt. Notfisket var tidligere mye brukt og notdragene fikk sine egne navn. Også garnfisket har gått sterkt tilbake. Enkelte rettighetshavere har imidlertid økt sitt sikfiske i det siste og leverer siken til Femund fiskerlag sitt mottak i Elgå. Ut over dette fiskes siken mest til husbehov. Det er et omfattende ”sportsfiske” etter storørret fra båt. (Dreggefiske / trollingfiske). Dette fisket har økt betydelig de siste årene.

Storørreten i Isteren gyter i Sømåa. I tillegg er det sterke indikasjoner på at også Gløta og utløpselva fra Isterfossen og nedover har betydning.

(Jfr. fiskeundersøkelsen utført av Morten Aas 2007.)

Småørreten vandrer ut ved en lengde mellom 20 – 30 cm. Ørret fra 1 – 2 kg er vanlig forekommende, men ørret opp i 4 – 5 kg er heller ikke sjeldne.

Ørreten i Isteren var tidligere hyppig infisert av børsteigler. Dette er blitt sjeldnere, muligens som et resultat av en noe høyere vanntemperatur.

Siksilda er det hyppigste byttet til både ørret, abbor, lake og gjedde. Samtlige av disse artene kan derfor oppnå en betydelig størrelse. Harr er vanlig forekommende og er en populær sportsfisk. Det finnes også ørekyte, mens røya mangler helt. Røye trives dårlig sammen med sterke bestander av sik, og spesielt når innsjøen er så grunn som Isteren.

Vannkvaliteten i Isteren er tilfredsstillende mht surhetsgrad.(pH). Det er så vidt tilstrekkelig høy pH til at det finnes marflo som er et viktig krepsdyr i næringskjeden.

Isteren har en verneverdig storørretbestand, hvilket bare finnes i 8 sjøer / elver i Hedmark og 30 i hele landet. Det knytter seg stor nasjonal interesse til forvaltningen av disse.

Storørretbestandene representerer store biologiske og kulturelle verdier som det er viktig å bevare.

4. Kultiveringstiltak

4.1 Utøvelsen av fisket

Utøvelsen av fisket vil fortsatt være det viktigste fiskekulturtiltaket i Isteren. Dette reguleres av sameiets fiskeregler. Gjeldende fiskeregler er vedlegg til driftsplanen.

Fiskeundersøkelsen fra 2004 viser at det er behov for å øke sikfisket. Sjøen kan trolig produsere mer enn 10 000 kg sik pr. år, i dag blir bare en liten del av dette fisket opp. Samtidig er det forekomster av "gjeddemark", særlig i eldre fisk. Dette forventes å bedre seg hvis det fiskes mer.

Det er også grunn til å tro at abbor og gjedde tåler et betydelig økt uttak.

Femund Fiskerlag har behov for økt råvaretilgang (sik) til sitt fiskemottak, og det ser ut til at det er god etterspørsel i markedet etter foredlet sik. Dette tilsier at sameiet bør fortsette å stimulere til økt sikfiske i Isteren. Samtidig må det også tas hensyn til sportsfisket.

Det er også signaler som tyder på at begrensninger / tiltak bør vurderes hva fisket etter ørret angår. Ideelt sett bør gleden ved selve fisket være hovedmotivasjonen, ikke "konkurransen" om flest kilo total fangst eller største fisk. Men samtidig må vi unne folk gleden ved både gode fangster og stor fisk ved dorgefiske.

Tiltak:

Stimulere til økt sikfiske bl.a. ved økonomisk støtte. Samtidig bør det arbeides for økte leveringspriser for sik til fiskemottaket i Elgå. Det må også arbeides for utvidet leveringstid.

Løpende vurdering av sameiets fiskeregler. Disse må spesielt ta hensyn til minstemål, fredningssoner, fredningstider og redskapsbruk.

Det innføres forbud mot dorgefiske fra isløsningen til og med 31.5.

Bag limit: For ørretfiske gjelder følgende baglimit. 3 (tre) ørreter pr. fisker pr. døgn.

Utvikle reglene for garnbruk, bl.a. for å unngå konflikt garnfiske / dorgefiske.

Ved oppslag og annen informasjon oppfordre til at fiskeavfall graves ned.

Ta kontakt med fjellstyret og Fylkesmannen vedr. fiskereglene i Sømåa, Gløta og Femundselva slik at disse i størst mulig grad beskytter elvene som gyteplass og oppvekstområde for Isterens storørretstamme. (Fiskeregler som beskytter rekrutteringen av ørret. Viser også her til undersøkelsen foretatt av Morten Aas 2007.)

4.2 Biotopforbedrende tiltak

I forbindelse med utarbeidelse av "Driftsplan for Femund- / Trysilvassdraget" (2004 – 2012) er det opplyst at bare deler av vassdraget som tidligere har vært utsatt for uheldige fysiske inngrep (eks. planering i forbindelse med tømmerfløting i Trysilelva) er aktuelle for biotopforbedrende tiltak, og da i den hensikt å prøve å gjenopprette den aktuelle kvalitet i vassdraget. I Isteren er det ikke gjort slike inngrep og det er derfor ikke aktuelt å gjøre biotopforbedrende tiltak.

Kommentar: Gjengroing bekymrer mange. Dette gjelder spesielt det grunne området nord i sjøen og Orrmuttua. Dette er til en viss grad en naturlig suksesjon, samtidig tyder mye på en økt vanntemperatur. (Jfr. klimadebatten.) Dette gir høyere produksjon av påvekstalter, plankton og begroing. Det betyr at en fra før næringsrik sjø blir enda mer næringsrik.

4.3 Utsetting av fisk

Utsetting av fisk som fiskekulturtiltak har tidligere vært prøvd, om enn i liten skala. Resultatene svarte ikke til forventningene. Det er gitt flere årsaksforklaringer til dette. Det er i dag strenge regler for utsetting av fisk. Utsettingen skal være godkjent av fylkesmannen, og det kan for eksempel ikke brukes fisk fra andre vassdrag. Fylkesmannen har i brev til sameiet tilkjennegitt at det ikke vil være aktuelt å tillate utsetting av settefisk i Isteren. Fylkesmannen sier videre ; *"er det en sjø som må forvaltes ut fra sine egne forutsetninger, så må det være Isteren."* Utsetting vil også være et biologisk og økonomisk sjansespill.

Innlandsfiskekloven av 15. mai 1992 legger føringer for fiskeutsettinger. Her settes hensynet til fisken i høysetet; *"fisken skal vernes og forvaltes slik at naturens mangfold og produktivitet bevares. Høsting og rekreasjon er av mer underordnet betydning, og skal skje innenfor disse rammene. Målet med fiskeutsettinger er å sikre svake bestander der hvor rekrutteringen er skadet eller av andre grunner er svak."*

Isteren er kjent for sterke fiskebestander og sterk rekruttering.

Storsjøen i Rendalen har i flere år drevet utsetting fisk, årlig ca. 6000 to-årig settefisk. Disse er merket, gjenfangsten har vært meget dårlig. Endringer diskuteres.

En eventuell framtidig tillatelse for utsetting vil måtte baseres på stedegen fisk. Dette vil i tilfelle måtte baseres på et samarbeid med Engerdal fjellstyre og betydelige investeringer.

Erfaringene fra Storsjøen tyder også på at det i tilfelle må satses på tre-årig fisk.

(Minimumslengde 30 cm.)

Signalene fra Fylkesmannen tyder på at den viktigste ressursen er rettighetshaverne og uttaket av bl.a. sik. Reglene for dreggefisket bør også løpende vurderes.

Fylkesmannen antyder at vi generelt *kanskje* vil få noen litt dårligere ørretår en stund framover. (1997-årsklassen som har vært rik de fleste steder har nå gjort sitt.)

På denne bakgrunnen ser vi det som lite aktuelt å bruke ressurser på dette i planperioden.

En ny vurdering må i tilfelle skje på bakgrunn av endrede forutsetninger.

5. Informasjon og tilrettelegging

Av hensyn til området villmarkspreget og naturkvaliteter, skal det vises stor forsiktighet ved alle tiltak som gjelder tilrettelegging. I denne forbindelse kan det vises til en undersøkelse blant tilreisende sportsfiskere i Engerdal hvor det framgår at naturopplevelsen er viktig for fiskerne. Det oppfattes dermed som lite hensiktsmessig å ”pådytte” brukerne av Isteren tilrettelegging i særlig grad. Det medfører også kostnader som i mange tilfeller kan ha svak inntjening.

Sameiet var pådriver for utbedring av båtslippen i Tømmervika i 2007, og har også gitt bidrag til en ny båtslipp ved Sømånøstra. Vi har fått signaler om at båtslippen i Tømmervika har en del forkomster av stein ved utseilingen. (Disse burde ha vært fjernet – har gitt skader på båter.) Dette kan være uheldig med tanke på ønsket om å få økt utsettingen i Tømmervika og derved redusere båttrafikken på Sømåa.

Tilretteleggingen for utsetting av båter burde med dette være godt ivaretatt både nord og sør i sjøen.

Informasjon til sportsfiskere og andre brukere av området er nyttig for alle parter.

Det er på enkelte steder tegn til slitasje, ulovlig hogging av stående trær til bålved med mer.

Det er anbefalt at informasjonen presenteres på ryddige oppslag, gjerne oppslagstavler på sentrale båtplasser / parkeringsplasser. Informasjonen bør presenteres på en positiv og konstruktiv måte. Oppsynet og kortselgerne er også viktige ”ambassadører”.

Antallet besøkende på sameiets internettside samt et betydelig fiskekortsalg via nettet, viser at denne er et aktuelt virkemiddel.

Tiltak:

Vurdere oppsetting av flere hensiktsmessige oppslagstavler på sentrale steder ved Isteren.

Løpende oppdatering av sameiets informasjonsside på internett.